

Retiradas : « Los mercats financiers »

I a de mai en mai de retirats e mens en mens de cotisants. Una solucion al desequilibri demografic e budgetari seriá de metre en plaça de cotisacions pagadas suls dividendes de las empresas.

Lo depart a la retirada de la generacion del *baby-boom*, apondut a una manca de renovèlament de las generacions, es a l'origina dels problemas que patís lo sistèma de las retiradas. L'aumentacion de l'esperança de vida dintra tanben dins l'equacion, amb una poblacion francesa que ganha en mejana tres meses de vida cada quatre ans. De dos cotisants per un actiu en 2000, se poiriá passar a 1,1 cotisant per 1 actiu en 2040.

« Cal un autre partatge dels revenguts de las entreprises. La solucion es de prendre suls dividendes dels accionaris. »

La generacions joves son las que mai patiràn la reforma de las retiradas, en particular en rason d'estudis mai longs e d'una insercion mai dificila sul mercat del trabalh. Arribats a 30 ans, los de la generacion nascuda en 1970 auràn cotisat 7 trimèstres de mens que los de la generacion nascuda en 1950 al meteis atge. Se poiràn dificilament retirar

avans 63,5 ans. Vist lo temps parcial frequent en cò de las femnas, lor situacion risca tanben d'estre mai complicada. En mai d'aquò, elas, benlèu mai que los òmes, seràn confrontadas als efèctes del *papy-boom*, es a dire de la dependéncia de lors parents.

Michel Husson es economista e membre del Consell scientific d'*Attac*. Trabalha a l'*Institut de Recercas Económiques e Socialas* (IRES), una associacion qu'a per mira, a travèrs d'estudis, de respondre als besonhs de las organizacions sindicalas representativas dins los domenis economic e social. Michel Husson analisa per *La Setmana* lo tèma de las retiradas.

La Setmana — Cossí se pauza lo problema de las retiradas e de lor finançament ?

Michel Husson — Las despensas van aumentar mai rapidament que lo nombre de cotisants. Es una evolucion que degun contèsta e que crèa un desequilibri. A aquò s'opausa lo fait que los politics vòlon pas aumentar las recèptas dels regímes de retirada mai viste respècte a l'evolucion del revengut nacional. Se son fixat un plafon de 13 %. Las reformas, dempuèi la reforma Balladur en 1993, an per objectiu de baissar lo montant de las retiradas. La reforma Balladur a cambiat lo montant de las

retiradas en basar los calculs de referencia suls revenguts de vint-e-cinc annadas, al luòc de dètz. Un autre detalh tecnic que demésis lo poder de crompas dels retirats, es l'indexacion de las retiradas non pas sul revengut o sul salari mejan, mas unicament suls preses.

LS — La limitacion de las cotisacions de retirada a 13 % del revengut nacional deu èstre remesa en question ?

MH — Del punt de vista del finançament, es aquò la question centrala. Aquela limitacion es impausada pel govèrn e pel MEDEF. Coma la proporcion de retirats dins la populacion aumentara, cada retirat ganharà mens que çò que ganhava abans. Tot lo problema ven d'aquellos 13 %. Sens discussio sus aquò, demòra pas pus que la possibilitat de debatre del biais de baisar las pensions.

LS — Despassar los 13 % significa que calriá prendre sus d'altres despensas de l'Estat ?

MH — Non. Las cotisacions son calculadas sus la massa salariala, al mens pel sector privat. Cal un autre partatge dels revenguts de las entreprises. La solucion es de prendre suls dividendes dels accionaris. Per las quinze darreras annadas, la part dels salaris es estada

blocada a un nivèl plan bas, cotisacions socialas compresa, mas la part dels dividendes a fòrça augmentat. Los que vòlon blocar lo nivèl de las retiradas s'apujan sus dos arguments. L'un ditz que aumentar las cotisaciona aumentariá lo còst del trabalh e demésià nòstra competitivitat. Aquò ten pas puèi que las meteissaas performansas pòdon èstre realizadas en compensar l'aumentacion del còst del trabalh amb una diminucion dels dividendes. L'argument que demòra, alara, es que los accionaris, se tòcan mens de dividendes, s'en van anar. Segon aqueste rasonament son doncas los mercats financiers, los accionaris, que decidisson del modèl social e li impausan lors exigéncias sens limits

LS — L'estalvi privat coma mejan de preveire e de finançar sa retirada de desvolopa de mai en mai. Es una solucion ?

MH — Es una solucion per las personas privilegiadas que pòdon estalviar d'argent. Dins los païses ont l'equilibri es diferent entre l'estalvi privat o los fonds de pension d'un costat, e un sistèma per reparticion de l'autre, observam que mai la part de l'estalvi privat es importanta, mai i a d'inegalitats. En mai d'aquò, los sistèmas basats suls fonds de pensions an fòrça patit la crisi finanzièra. Dins lo cas francés, cal tanben mençonar los dispositius non-salarials — la participacion e l'interessament — qu'aumentan la remuneracion mas son sosmeses a de cotisacions mens importantas que los salaris. Aqueles productes se pòdon transformar en esparnya-retirada. Auel procèsus de desplaçament, chafrat « canibalizacion del sistèma per reparticion », contribuís a reduire las recèptas d'aquel regime e a rendre quasi obligatòria l'utilizacion de substituts. Mas amb aquel estat quasi-permanent de reformas, las generacions mai joves sabon que los nivèls de las futuras retiradas son fòrça insergus. An acceptada l'idèia que amb un sistèma que cadun per se-meteis met d'argent de costat serà mai clar. Pasmens, aquò es illusòri. La valor reala de las retiradas correspondentes a aqueles estalvis dependrà dels corses de la Borsa al moment de partir a la retirada. Es doncas incèrtas tanben.

LS — Quinas solucions an trobades los autres païses d'Europa per finançar las retiradas ?

MH — Mai son desenvolupats los fonds de pension e l'estalvi-retirada privada, mai i a d'inegalitats e de retirats fòrça paures. Es lo cas del Reialme-Uni, que la part del sistèma per reparticion

Fa un mes, de manifestacions èran organizadas per defendre la retirada a 60 ans e lo sistèma per reparticion. (LS)

ièrs impausan lors exigéncias »

existís mas es limitada. Los que beneficiavan pas que d'aquò son venguts tan paures qu'una de las reformas previstas es estada remandada a causa de sos efèctes socials.

« L'engana es lo discors que consistís en dire que puèi que lo monde vivon mai longtemps, es normal que trabalhen mai longtemps. »

Ça que la, totas las reformas van dins la meteissa direccion. Quitament Suècia, sovent presentada coma un país pro egalitari, a mes en plaça un régime

per reparticion particular. S'i decidís a l'avança de la soma que cal autrejar globalament a las retiradas e intervenon après de mecanismes d'ajustament. Lo calcul de las pensions es pas fixat al moment del depart a la retirada, al contrari de França que lo calcul seguís l'inflacion e lo poder de crompas es, en teoria, mantengut. En Suècia, dins de periodes de crisi coma lo qu'avèm conegut, i pòt aver un recuol, en valor absoluta, del montant de la retirada.

LS — Ont pòdon arribar las negociacions en cors en França a l'ora d'ara ?

MH — Es misteriós. I aviá una primièra pista a la sueda chafrada lo *big bang*. Son de sistèmas dits « *nacionals* », amb de comptes individuals, que lo monde pagan de cotisacions qu'alimentan una mena de capital que lor serà puèi tornat jos forma de rentas. Lo

La retirada en chifras

En 4 ans, lo montant mejan de las retiradas a perdut 166 euros. L'atge de la retirada es pas lo meteis per tots. Dins lo sector privat, per aver la retirada a taus plen, se pòt partir al pus leu a 60 ans amb un nombre donat de trimèstres cotisats, 164 per la generacion de 1952. En partir a 65 ans, òm a dret a la retirada a taus plen. A 70 ans, es la retirada d'ofici. Dins la foncion publica, l'atge legal de depart es 60 ans pels emplegats de las categorias « *sedentàrias* » e 50 o 55 ans per las categorias « *activas* ». Aquel monde beneficijan del taus plen al mai tard cinc ans après. Existisson tanben de regimes especials segon las professions.

Fin 2004, la retirada mejana èra de 1 288 euros per mes (sens deduccion de la GSG e CRDS), amb de grandas disparitats segon la situacion. Èra de 1 689 euros per mes dins lo public, 1 065 euros pels salariats del sector privat e 671 euros pels non-salariats. Lo Conselh d'Orientacion de las Retiradas atribuissiá aquò principalament a la diferéncia dels nivèls de qualificacion. Mas lo mode de calcul i es pas per res. Dins lo public, la retirada es calculada en se basar suls darrièrs 6 meses de salari, e sus las 25 melhoras annadas dins lo privat. En 2008, la retirada mejana neta èra tombada a 1 122 euros.

Michel Husson. (DR)

Conselh d'Orientacion de las Retiradas (COR) a examinada aquela proposicion dins son darrièr rapòrt. Per de rasons tecnicas — es fòrça complicat — e politicas — lo govèrn a as pro de pes respècte a de sindicats que, levada la CGT, son pas interessats — pensi qu'aquela opcion serà abandonada. L'autra idèia de calcular las retiradas dels fonctionaris, coma per los del privat, sus las vint-e-cinc melhoras annadas, risca de pas reportar fòrça d'argent pr'amor la contrapartida seriá d'integrar las primas e aquò permetriá pas de far d'estalvis budgetaris.

Lo darrièr paramètre que se pòt cambiar es doncas lo nombre d'annuitats necessàries per obténer una retirada a taus plen. Es probablament sus aquela question que se centrarà lo debat. L'engana es lo discors que consistís en dire que « *puèi que lo monde vivon mai longtemps, es normal que trabalhen mai longtemps* ». Vista la situacion sul mercat del trabalh, arribat a un cèrt atge, lo monde, quitament se o pòdon e o volon, tròban pas de trabalh.

A l'ora d'ara, l'emplec dels « *seniors* » es mai que mai un mite. I a una contradiccion entre voler far trabalhar los

vìèlhs mai longtemps e l'aumentacion del caumatge dins la populacion jove. Lo segond artifici es de voler ligar aquelas reformas a la penibilitat del trabalh. Aquí tanben sèm dins una androna. Los negociators arriban pas a s'accordar sus una definicion. I a una contradiccion dins la posicion del MEDEF de remandar lo limit dels 60 ans. Aquela medida auriá pas un grand interès budgetari mas fariá mai peniblas las carrières longas. Lo govèrn vòl far de la reforma de las retiradas un modèl de las grandes reformas après la « *pausa* » anònuida per Nicolas Sarkozy. Los sindicats son sus de posicions divergentas. L'unic element novèl que poiriá desbloclar la situacion es l'idèa evocada per Nicolas Sarkozy de trobar un biais de financement supplementari per las retiradas. Eric Woerth a declarat que serián pas ni las cotisacions ni la CSG. Poirián èstre de cotisacions pagadas sus de pòstes autres que la massa salariala — possiblement los dividendes... Aquò permetriá de discussions amb de sindicats coma la CGT, que vòl portar la sièta de cotisacions en delà de la massa salariala, a d'autres elements dels comptes de las empreses.

BULLETIN D'ABONAMENT

- Per 1 an au prètz de 78,50 euros.
- Per 6 mes au prètz de 46,80 euros.
- Per 3 mes au prètz de 28,60 euros.

Nom prenom :

Adreça :

Còdi postau : Localitat :

VISTEDIT-La Setmana – BP 50486 – 64238 LESCAR INDUSPAL CEDEX.

e-mail : vistedit@wanadoo.fr Tel. : 05 59 81 02 59. Fax : 05 59 77 97 43.

BULLETIN D'ABONAMENT PER PRELHEVAMENT

- Vòli recebre lo document per m'abonar per **prelhevament mensual o trimestrial** (*La Setmana* – BP 50486 – 64238 Lescar Induspatal Cedex).

Nom prenom :

Adreça :

Còdi postau : Localitat :

D'ara enlà es possible
de s'abonar a *La Setmana*
per un virament mensual de 6,52 €
o per un virament trimestral de 19,56 €

Per recebre lo document
d'abonament per corrièr electronic :
comptabilitat@wanadoo.fr

(Sonque pels abonats qu'an un compte en França metropolitana).